

1991. február 2.

lémás megnyilvánulással, hogy azt kellett gondolni, ezek mögött a szélsőséges megnyilvánulások mögött az MDF egésze által képviselt szellemiség áll.

E. I.: Erre azt tudom mondani, hogy olyan pszichózis alakult ki, amelyben nem volt természetes már az, aminek egyébként természetesnek kellene lennie. Folyton azt kellett éreznünk, hogy igaztalan, méltánytalan vádak érnek bennünket, hogy olyan politikai eszközökkel dolgozik az ellenfél, amelyeket elfogadhatatlannak tartunk, tőlünk pedig elvárja, hogy egy olyan erkölcs szellemében nyilatkozzunk, amelyet az ő magatartása nem igazol.

Beszélő: Azt hiszem, ebben a kérdésben nem fogunk dűlőre jutni. Viszont a liberális kiút kapcsán felvetnék még egy problémát. Az említett Magyar Hírlap-beli cikkben azt írod, hogy Nyugaton a liberális konzervativizmus előretörését az tetten lehetné, hogy az állam korábbi túlzott szerepvállalásából adódó problémákat korrigálni kellett, és ezt a korrekciót ezen az eszmei alapon lehetett leginkább végrehajtani. Hogy tudod ezzel összeegyeztetni azt a jelenlegi magyar kormányzati politikát, amely egyértelműen a centralizációt, az állami szerepvállalást erősíti?

E. I.: Már az önkormányzati törvény vitája során megfogalmazták azt a vádat, hogy egy centralizáló elképzelés harcol a tíetekkel, amely szabadságot akar adni az önkormányzatoknak. Ezt a vádat ugyanolyan igazságtalannak éreztem, mint a ko-

rábbiakat. Látni kell, hogy abból a helyzetből, amelyben a kormánypárt van, következnek bizonyos lépések. Sokkal könnyebben tudtuk volna ellenzékben képviselni az eredeti programban lefektetett elképzelésünket az önkormányzatokkal kapcsolatban, és kormánypártként ti is rákényszerültetek volna arra, amire mi rákényszerültünk.

Ezek a lépések az átmeneti helyzetből adódnak. A gyakorlat kényszerít rá bennünket, és nem arról van szó, hogy megjelenik a centralizáló logika. Azt is hajlandó vagyok elismerni, hogy nem mindig találjuk meg a megfelelő eszközöket, hogy vannak rossz ötleteink, de hogy emögött egy centralizáló logika, egy ideológia van, azt nem.

Beszélő: Azt hiszem, mindannyiunk számára nyilvánvaló, hogy az elmúlt háromnegyed év drámai gyorsasággal morzsolta föl azt a legitimitációt, amelyet a politikai szereplők a választásokkal megszeriztek. Miben látod a kiutat ebből a helyzetből? Hogyan lehet a legitimitációt helyreállítani? És lehet-e egyáltalán?

E. I.: Annak nincs realitása – éppen a mögöttünk álló időszak miatt –, hogy a kormány föllálásán változtassunk. Továbbra is a koalíciónak kell kormányoznia. Ugyanakkor azonban meg kell teremtenünk egy olyan politikai együttműködés feltételeit, amely anélkül, hogy megcsináltuk volna a nagykoalíciót, valami hasonlót jelent a politikai gyakorlatban. Hogy ezt milyen techni-

kával lehet létrehozni, azon közösen kellene gondolkodni. Nyilvánvaló, hogy folyamatos párbeszédre van szükség a parlamenti pártok között, egyeztetésre a lényeges törvények kapcsán. Sőt, én egyetértek azokkal is, akik azt mondják, hogy épp azért, mert a meglévő érdek-képviselői szervezetek legitimitása sok esetben kérdéses, talán beszélni kellene azoknak az érdekcsoportoknak a képviselőivel, amelyek lényegesen befolyásolják a gazdasági és a politikai helyzetet, függetlenül attól, hogy van-e legitim érdek-képviselői szervezetük, mert olyan érdekérvényesítő képes-ségük van.

Itt az ideje, hogy kölcsönösen elismerjük a másik is őszintén magáénak tekinti a liberális minimumot. Azzal, hogy sokat veszítettünk az irántunk tanúsított bizalomból maga a politikai demokrácia is veszített. A társadalomnak szüksége van arra, hogy elmondhassa: ez egy olyan kormány, ez egy olyan politikai rendszer, amely hatékonyan teljesíteni tud. Muszáj teljesítőképes politikai demokráciát létrehoznunk, olyat, amely a gazdasági mutatókkal is bizonyítani tudja, hogy igenis jobb rendszer, mint az előző volt, mert a magyar társadalom alapvetően ezen méri le a dolgokat. Már csak azért is, mert nem népmozgalmak juttattak el bennünket a mai pozíciónkba, hanem annak a nyilvánvalóvá válása, hogy az előző rendszer már nem képes teljesíteni.

Beszélő: Köszönöm.

-efn